

Drie sleutels voor de 3D transitie

Bureau Obelon – maart 2014

deel 2 – “Decentralisatie jeugdzorg”

De transitie in de jeugdzorg stelt gemeenten en zorgaanbieders voor een grote opgave. Er is dan ook veel te doen over deze verandering in de organisatie en bekostiging van de jeugdzorg.

Is deze transitie nu echt zo complex of is een nuance op zijn plaats?

De transitie jeugd is zeer complex. Wij denken zelfs dat deze transitie zoals voorgenomen eigenlijk niet goed uitvoerbaar is. De transitie is niet goed gepland en begroot. Er wordt een korting op het budget toegepast al voordat die is geogst en er is geen rekening gehouden met frictiekosten. Bovendien is er onvoldoende tijd beschikbaar om de transitie uit te voeren. Gemeenten hebben meer tijd nodig om bekend te raken met het veld en in hun nieuwe rol en verantwoordelijkheid te groeien.

Wij schetsen drie sleutels voor de aanpak van de transitie in de jeugdzorg. Sleutels die de complexiteit hanteerbaar kunnen maken en de effectiviteit kunnen vergroten.

1. – Wees realistisch over de tijd en het geld die de transitie vergt.

Er is geen scenario zo duur als een onrealistisch scenario. Voor gemeenten is het dan ook zaak de feiten onder ogen te zien en tot realistische stappen te komen.

Onder de huidige omstandigheden is dat verre van vanzelfsprekend. De ingezette veranderingen zijn als een rijdende trein, waarvan de machinisten vooral doende zijn de wagons aan de locomotief te houden. Voor de echte valkuilen onderweg is er daarom moeilijk aandacht te krijgen.

Gemeenten zijn gebaat bij zo goed mogelijke zorg voor hun jeugdigen. Of een scenario effectief wordt, blijkt uiteindelijk uit de mate waarin goede zorg wordt bevorderd. Er zijn vele onderwerpen die dit ijkpunt naar de achtergrond kunnen dringen. Zoals: hoe krijgen we zicht op de prestaties, hoe kunnen we sturen en waar en hoe bezuinigen we op de zorg?

Om te weten hoe zo goed mogelijke zorg bereikt kan worden is de gemeente afhankelijk van het zorgveld. Waar zitten de belangrijkste vragen en ontwikkelingen en waar zit het aanbod met een lagere prioriteit? Betrouwbare informatie hierover krijgen is niet eenvoudig en vergt tijd en expertise.

Wanneer die tijd niet beschikbaar is moet het scenario worden aangepast en is het zaak om te vermijden dat alleen door de tijdsdruk keuzes worden gemaakt.

2. – Trek lessen uit het verleden en wees zorgvuldig in de keuze van bestuurlijke instrumenten.

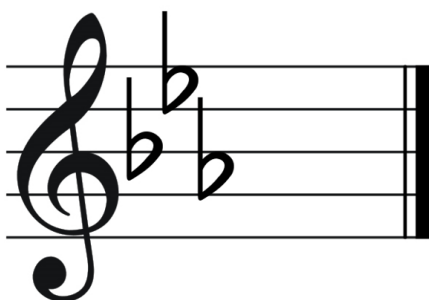
Met de nieuwe verantwoordelijkheden krijgt de gemeente er gratis jargon en bestuurlijk instrumentarium bij. Schijnbaar gratis, want het kritiekloos overnemen van de taal en instrumenten die in de AWBZ en Zvw gangbaar zijn, zou voor gemeenten wel eens erg duur kunnen blijken te zijn. Juist omdat de AWBZ onbetaalbaar werd, is voor de transitie gekozen.

Als gemeenten niet opletten worden ze 'zorginkopers' die aanbestedingen uitzetten, de 'toegang en indicatiestelling' voor de zorg regelen en 'aanbieders afrekenen op hun output'. Dit zakelijke jargon schept een verhouding met het veld die de doelstellingen van de transitie niet dichterbij brengt.

Als we de zorgverlening willen doen aansluiten bij zelfredzaamheid en mantelzorg, zullen we weer moeten handelen naar het wezen ervan: zorg is geen product, maar dienstverlening. Een dienst komt in de relatie met de cliënt tot stand en kan daar maar zeer ten dele uit geïsoleerd worden. Een dienst kun je ook niet op de plank leggen en leidt bij herhaling niet met zekerheid tot hetzelfde resultaat.

Dit betekent dat gemeenten vooral zicht moeten krijgen op de richting waarin de zorg voor hun jeugd zich moet ontwikkelen en deze moeten bevorderen. Er past daarbij bescheidenheid, zowel bij de mogelijkheden van de jeugdzorg als bij het instrumentarium dat de opbrengst daarvan moet aantonen.

3.– Bepaal de agenda waarmee de jeugdzorg versterkt kan worden en zet de middelen daarvoor in.

Zoals alle zorgsectoren heeft de jeugdzorg een geschiedenis en heeft ze al vele, vaak uiteenlopende beleidsinterventies doorgemaakt. Vaak kennen de professionals die ontwikkelingen het beste omdat ze meestal langer in de sector werkzaam zijn dan managers en beleidsvoerders.

De Wet op de Jeugdzorg waarin het recht op zorg en de centrale toegang door de Bureaus Jeugdzorg is nog maar 10 jaar oud. Al een paar jaar daarna ging Rouvoet de andere kant op met zijn voorstel om de preventie te versterken door lokale Centra voor Jeugd en Gezin op te richten. De huidige transitie van de jeugdzorg naar de gemeenten trekt deze lijn door.

Voor de effectiviteit van de zorg zijn er andere, minstens zo belangrijke onderwerpen. Zo is het bijvoorbeeld al jarenlang duidelijk dat de samenwerking tussen jeugdgezondheidszorg en jeugdhulpverlening beter moet. Dat geldt ook voor de samenwerking tussen de jeugdzorg en de justitiële jeugdzorg en voor de samenwerking tussen jeugdzorg en eerste lijn. De mogelijkheden en beperkingen van de jeugdzorg voor allochtone jongeren en de toegankelijkheid ervan tenslotte, heeft als vraagstuk ook nog steeds niet aan actualiteit ingeboet.

Een gemeente die erin slaagt met haar beleid voortgang op onderwerpen als deze te maken, maakt de beste kans op een succesvol transitie resultaat.

© Bureau Obelon. maart 2014

www.obelon.nl

info@obelon.nl